

Arnica angustifolia

Fjällarnika

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Asterales (asterordningen), **Familj:** Asteraceae (korgblommiga), **Släkte:** *Arnica* (arnikor), **Art:** *Arnica angustifolia* - fjällarnika Vahl **Synonymer:**

Kännetecken

Fjällarnika är en 10–25 cm hög, flerårig korgblommig växt med gula blommor. Stjälken har 1–2 bladpar och är ullhårig upptill. Rosettbladen är 5–10 cm långa, få, lansettlika och helbräddade, bågnerviga och håriga. Blomkorgen är oftast ensam och 3,5–4 cm bred. Holkfjällen är gröna, sitter i två rader och är ullhåriga. Kantblommorna är 15–20 mm och i toppen djupt tandade. Fruktpenseln är vit. Det finns ingen fjällväxt den kan förväxlas med i blommande skick, men som steril kan möjligen lappkattfot *Antennaria villifera*, med flera arter ställa till problem.

Utbredning och status

Arten förekommer sällsynt från Lycksele till Torne lappmark på cirka 100 lokaler, Lycksele lappmark (4–5), Pite lappmark (3), Lule lappmark (cirka 70), Torne lappmark (20–25). Endast en av lokalerna i Torne lappmark är individrik med 1000-tals individ, i övrigt hyser lokaerna ofta ett eller några tiotal individ. I övriga Norden finns den i Norge med ett 100-tal och i Finland med cirka 20 lokaler. Totalutbredningen är arktisk-subarktisk cirkumpolär.

Ekologi

Fjällarnika växer på kalkrik torr gräsmark, måttliga vindblottor, gles *Dryas*-hed, klippor och vittringsgrus. Den är en kalkrävande art som främst förekommer i låg- och mellanalpin region. Arten blommar oftast första halvan till mitten av juli.

Hot

Eftersom fjällarnikans populationer ofta är små är risken stor att slumpändelser kan förstöra lokaler. Andra saker som kan påverka arten negativt är turism. På de lokaler som ligger på välbesökta platser kan slitaget bli för stort. Renbetet kan lokalt bli problem, främst för hårt betestryck. Eventuella kommande klimatförändringar kan förändra de ekologiska förutsättningarna för arten.

Åtgärder

Artens aktuella status måste snarast fastställas. De lokaler som inte besökts senaste 10 åren måste återbesökas. Samtliga lokaler bör sedan övervakas regelbundet för att populationsförändringar ska kunna upptäckas och vid behov åtgärdas i tid.

Övrigt

Utländska namn – DK: Arktisk Guldblomme, NO: Fjellsolblom, FI: Arnikki.

Litteratur

- Aronsson, M. 2000. Inte bara lappfela – fem års botanikkurs i Abisko. *Svensk Bot. Tidskr.* 94: 119–130.
- Arwidsson, T. 1943. Studien über Gefäßpflanzen in den Hochgebirgen der Pite lappmark. *Acta Phytogeographica Suecica* 17.
- Björkman, G. 1939. Kärnväxtfloran inom Stora Sjöfallets nationalpark, jämte angränsande delar av norra Lule lappmark. *Kungl. Svenska Venskapsakademiens Avhandlingar i Naturskyddsärenden No 2*.
- Björkman, G. 1965. Tillägg till kärnväxtfloran inom Stora Sjöfallets nationalpark, jämte angränsande delar av norra Lule lappmark. *Kungl. Svenska Venskapsakademiens Avhandlingar i Naturskyddsärenden No 21*.
- Gjærevoll, O. 1990. *Maps of Distribution of Norwegian Vascular Plants. II. Alpine Plants*. Trondheim.
- Hedberg, O., Mårtensson, O. & Rudberg, S. 1952. Botanical investigations in the Pältsa region of northernmost Sweden. *Bot. Not., Suppl.* 3 (2).
- Jäkäläniemi, A. 1997. Arnikki – fjällarnika. I. Rytteri, T. & Kettunen, T. (red.) *Uhanalaiset Kasvimme*. Helsingfors.
- Karlsson, L. 1973. Autecology of cliff and scree plants in Sarek national Park, northern Sweden. *Växtekologiska studier* 4.
- Kotiranta, H., Uotila, P. Sulkava, S. & Peltonen, S.-L. (eds.) 1998. Red Data Book of East Fennoscandia. Ministry of the Environment, Finnish Environment Institute & Botanical Museum, Finnish Museum of Natural History. Helsinki.
- Löf, Å. 1994. Hotade fjällväxter i Lule lappmark. Examensarbete på Biologisk-Geovetenskaplig linje.
- Rune, O. 1981. Floran inom Vindelfjällens naturreservat. Länsstyrelsen. Västerbottens län, Planeringsavd. medd. 1981 (3).
- Selander, S. 1950. Floristic Phytogeography of South-Western Lule Lappmark I-II. *Acta Phytogeographica Suecica* 27–28.

Författare

Mora Aronsson 2001. © ArtDatabanken 2007.